

1. *"Hechting en gehechtheid is hetzelfde."*

1. "Hechting en gehechtheid is hetzelfde."

NEE:

Hechting is de band tussen ouder en kind die ontstaat in het eerste levensjaar. Het wordt ook wel gehechtheid of gehechtheidsrelatie genoemd.

Een hechtingsstoornis is een psychiatrische aandoening die ontstaat wanneer het kind geen duidelijk aanwijsbare gehechtheidsfiguur heeft op wie het zich kan richten. Dat gebeurt vooral in extreme situaties van verwaarlozing of mishandeling. Kinderen met een hechtingsstoornis zoeken geen troost tijdens stress, reageren niet of zelden op troost of zoeken juist extreem veel toenadering tot volwassenen

!

2. "Een hechtingstoornis uit zich altijd op dezelfde manier in de klas."

NEE

Deel 1

Er zijn verschillende uitingen:

Rebellie: Het kind doet stoer, heeft een grote mond en wantrouwt anderen. Het kind leeft in een toestand van spanning en bezorgdheid. Het uit deze emoties door middel van stoer en opstandig gedrag. Elke poging van jou om het kind te benaderen zal het afwijzen. Het kind vertoont ook vaak druk en chaotisch gedrag. Het wil zijn behoeften direct bevredigen en kan zich niet goed aan de afspraken houden.

De meegaande robot: Dit kind is meegaand en beleefd. Het toont weinig tot geen emoties en de contacten met volwassen lijken gemakkelijk inwisselbaar. Het kind wordt vaak niet aardig gevonden. Hoeveel anderen ook geven, het geeft niets terug. Het kind doet min of meer zijn werk en valt niet op in de groep. Het is belangrijk dat je dit kind niet over het hoofd ziet en contact maakt. Het kind moet leren en ervaren dat het wel degelijk de moeite waard is en dat de leerkracht er voor hem is.

Deel 2

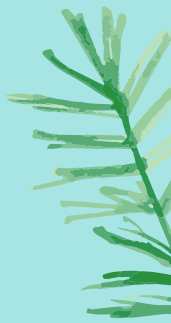
Onverschillig-koel: Het kind zoekt het meer in materiële zaken dan in relaties. Je herkent deze kinderen aan het soms buitensporig uiterlijk vertoon. Dure kleding, opzichtige sieraden en de duurste gadgets. De spullen zijn tegelijkertijd belangrijk en nietszeggend. Als de spullen kwijt of kapot zijn, moeten er gewoon nieuwe spullen komen. In de puberteit zijn de meisjes vaak uitdagend gekleed en opgemaakt. Het kind stelt zich egocentrisch op.

Superster: Dit kind kan zeer succesvol zijn in zijn prestaties. Het werk is alles voor dit kind en het heeft niets met andere mensen. Het kind ziet zichzelf als een superster, dat geeft hem controle. Het kind is vaak zeer perfectionistisch. Leer het kind dat fouten maken mag, dat je niet in alles goed kunt zijn en dat er meer is dan werk.

Parentificatie: Het kind gelooft dat zijn ouders degenen zijn die hulp nodig hebben. Het kind wil de ouders beschermen en vrijwaren van zorgen. De onderliggende oorzaak van alle gedragingen is angst. Angst voor de niet te vertrouwen volwassenen. Angst voor nabijheid, angst voor nieuwe dingen. Angst om te presteren, want het kind vindt dat het niet veel kan. Angst om afgewezen te worden. Angst om verlaten te worden, ook al wil het kind niemand dicht bij zich in de buurt hebben.

**3. "Hechting vindt alleen plaats bij mensen,
niet bij dieren."**

3. **"Hechting vindt alleen plaats bij mensen, niet bij dieren."**

NEE

Hechtingsproblemen komen in de dierenwereld voor binnen de noemer 'verlatingsangst'.

Een hond die verlatingsangst heeft is eigenlijk een hond die het moeilijk heeft om alleen te zijn. Deze hond heeft zijn eigenaar nodig om zich gelukkig te voelen dus wanneer de eigenaar beslist om te vertrekken, ongeacht de locatie of de tijdsduur, gaat de hond in paniek. Ze kunnen dan gaan piepen, huilen, blaffen, deuren proberen openmaken of kapot bijten, hun behoefte in huis doen waar ze dan door lopen zonder dat ze dit beseffen.

Ten eerste ligt de oorzaak meestal bij verwaarlozing en een gemis aan zorg.

Een tweede oorzaak is eigenlijk het tegenovergestelde als hierboven en dat is te veel zorg en liefde.

4. "Geadopteerde kinderen hebben automatisch een hechtinsprobleem"

NEE

Om antwoord te kunnen geven op deze vraag is het belangrijk om eerst terug te gaan naar wat gekende risicofactoren kunnen zijn voor een hechtingsstoornis. Enerzijds zijn dat kindfactoren, zoals een moeilijk temperament, huilbaby's, extreem moeilijk reageren op veranderingen of bijvoorbeeld een langdurige ziekenhuisopname op jonge leeftijd. Anderzijds zijn dat ouderfactoren, de mate waarin ouders responsief en sensitief kunnen reageren op hun kind. Adoptieouder zijn is geen losstaande risicofactor voor hechtingsproblematiek. De kunstmatige setting van adoptie kan het proces van aansluiting vinden met het kind echter wel bemoeilijken en kan daarmee de mate van responsiviteit en sensitiviteit van de ouder in de weg zitten. De relatie met een adoptiekind mist vaak een bepaalde vanzelfsprekendheid. De komst van het kind heeft een geheel andere geschiedenis dan de komst van een eigen kind. De motieven verschillen, de verwachtingen en het zelfbeeld van de ouders zijn anders.

Deel 2: Het maakt dat ouders vaak meer onzeker zijn in hun omgang met het kind of voorzichtiger zijn over hun overtuiging van hun ouderrol. Bijvoorbeeld: een moeder kan gedachtes hebben als 'mag ik wel zeggen dat het mijn kind is'. Een moeder kan zich voorstellen dat een kind moet wennen aan haar en geeft het kind meer ruimte, terwijl het kind juist behoefte heeft aan nabijheid en de afwachtende ouder als afwijzend kan ervaren. Dit kan zorgen voor een ongezonde relatiepatronen, wat het begin kan zijn van een fundamentele relatiestoornis.

Kinderen die interlandelijk of interracial geadopteerd worden, hebben meer kans op hechtingsproblematiek.

Adoptieouder zijn betekent dus niet dat er automatisch een risico bestaat voor hechtingsproblematiek. Adoptieouders kunnen zeer goed in staat zijn responsieve en sensitieve ouders te zijn voor hun niet-biologische kinderen en kunnen daarmee een basis vormen om een gehechtheidsrelatie aan te gaan. Adoptie kan in enkele gevallen zelfs voor een positief effect zorgen, aangezien er een grote verandering van omgeving plaatsvindt. Adoptieouders moeten wel het voornemen hebben om begeleiding te zoeken als de eerste tekenen ontstaan dat de verbinding niet gezond tot stand komt.

5. *"Het helpt om kinderen met een hechtingsstoornis op school te sanctioneren."*

5. "Het helpt om kinderen met een hechtingsstoornis op school te sanctioneren."

NEE

Straffen werkt vaak niet goed. Alle gebruikelijke methoden van belonen en straffen werken slecht bij deze kinderen. Ze willen de strijd altijd aangaan. Bovendien zijn ze vaak minder gevoelig voor straf en beloning. Negeren werkt doorgaans ook niet, want op een keer zal je moeten reageren. Deze kinderen zullen doorgaan tot die grens. Dreig niet met straffen die je toch niet kunt (of wilt) waarmaken. Het kind zal daardoor juist het negatieve gedrag herhalen, bovendien maakt het jou onbetrouwbaar.

Als je toch straft – want soms ontkom je daar in de praktijk niet aan – straf dan meteen. Op een later tijdstip weet het kind niet meer waar het aan toe is. Het heeft immers problemen met begrip tijd en heeft weinig structuur. Stuur het kind niet weg. Dit zien deze kinderen als weer een teken van verwerping. Maar ook hier kan je natuurlijk niet altijd aan voldoen. Zo werkt de dagelijkse praktijk nu eenmaal. Laat het alleen niet je eerste actie zijn en overweeg alternatieven.

Straf zo veel mogelijk zonder emotie, vertel kort waarom je straft en wat je volgende keer liever voor gedrag zou zien. Ga niet in discussie. Een beroep doen op het geweten, schuldgevoel of empathisch vermogen heeft weinig zin, dat is niet goed ontwikkeld.

Als je het gedrag van het kind wilt veranderen, kan je het beste werken met een zichtbaar beloningssysteem.

6. "Kinderen met een hechtingsstoornis tonen minder emoties omdat ze minder emoties voelen."

6. "Kinderen met een hechtingsstoornis tonen minder emoties omdat ze minder emoties voelen."

JA EN NEE

Op basis van ervaringen met hechtingsfiguren ervaren deze kinderen namelijk nabijheid zoeken als gevaarlijk. Vervolgens ontwikkelen deze kinderen emotieregulatie strategieën die de kans op nabijheid zo klein mogelijk houden. Deze strategieën leiden ertoe dat intimiteit en afhankelijkheid worden vermeden in sociale relaties en dat er afstand wordt genomen van emoties. Op deze manier ontlopen ze de ontgoocheling van opnieuw afgewezen te worden.

Hechtingsvermijding hangt dus samen met het onderdrukken van emoties. Onderzoek haalt aan dat deze jongeren proberen om niet te denken aan de stressvolle situatie. Hierbij richten ze de aandacht weg van bedreigende of emotionele stimuli en focussen ze zich op iets anders. Bovendien zoeken ze geen steun van anderen en drukken ze emoties zelden uit.

Er zijn vier grote categorieën als het gaat over hechting en het gedrag: 1. Veilig gehechte kinderen 2. Angstig-vermijndend/onveilig gehechte kinderen 3. De angstig-afwerend/ambivalent gehechte kinderen 4. Gedesorganiseerd gehechte kinderen Naargelang de categorie is er een verschil in het uiten van emoties.

7. "Hechtingsgedrag is aangeleerd gedrag."

7. "Hechtingsgedrag is aangeleerd gedrag."

JA EN NEE

Eerst en vooral moeten we een onderscheid maken tussen de oorzaken van het verstoord hechtingsgedrag. Ten eerste hebben we een hechtingsstoornis die bestaat na ernstige verwaarlozing, misbruik, mishandeling of bij veel verschillende verzorgers, opvoeders. Daarbij moet het kind overleven en een reactie hierop is de hechtingsstoornis. Er is sprake van een ontwrichting tijdens het eerste levensjaar.

Wanneer een onveilige gehechtheid na het eerste levensjaar plaatsvindt, zal men niet spreken over een hechtingstoornis omdat de hechting met de betrokken volwassenen verstoord zal zijn, maar het kind wel in staat blijkt volwaardige hechtingsrelatie op te bouwen met anderen.

Het gedrag kan in beide gevallen gelijkaardig zijn en kan zich uiten in bijvoorbeeld: terugtrekken, extreem lichamelijk gedrag, people-pleasing...

In de klas kunnen dit kinderen zijn die dominant zijn of zich eerder laten domineren, moeilijk kunnen concentreren, moeilijk regels kunnen aanvaarden etc.

Het verstoorde hechtingsgedrag als boven omschreven kan ook te verklaren zijn vanuit andere stoornissen, problematieken, maar zal weinig tot zelden te verklaren zijn uit een voorbeeldrelatie als in de nood om aandacht te trekken om een meestal negatieve manier.

**8. "Hechtingsstoornis is een
intergenerationele stoornis."**

8. "Hechtingsstoornis is een intergenerationele stoornis."

JA EN NEE

Ouders die zelf hechtingsproblemen kenden en niet geleerd hebben diepgaande emotionele relaties aan te gaan kunnen een risicofactor zijn voor hun kinderen. Overigens worden niet alle ouders die zelf hechtingsproblemen hadden slechte opvoeders! Ouders met relationele problemen zullen minder oog hebben voor de behoeften van hun kind en zijn dus een risicofactor. Datzelfde geldt voor ouders met onverwerkte trauma's of psychische problemen. Ook tienermoeders vormen een risicofactor, zij reageren over het algemeen minder sensitief en responsief. Andere risicofactoren zijn de gezinsfactoren: de sociaaleconomische situatie en de hoeveelheid stress binnen het gezin. Als de opvoeder veel wisselende relaties heeft, krijgt het kind geen tijd zich te hechten aan de steeds wisselende partner. Dat is een risicofactor. Mishandeling of verwaarlozing zorgen voor een zeer onveilige omgeving en zijn dus beide grote risicofactoren.

**9. "Kinderen met een hechtingsstoornis zijn
moeilijk opvoedbaar."**

9. "Kinderen met een hechtingsstoornis zijn moeilijk opvoedbaar."

JA EN NEE

Kinderen met een hechtingsstoornis voelen zich vaak afgewezen, te kort gedaan en niet begrepen. Het kind vertrouwt geen volwassenen, dus ook geen leerkracht. Kinderen met een hechtingsstoornis kunnen zich isoleren van de buitenwereld, afspraken niet nakomen en een beperkt ontwikkeld geweten hebben.

Dit alles maakt inderdaad vaak dat kinderen met een hechtingstoornis moeite hebben met gezagsaanvaarding. Maar dat betekent echter niet dat deze kinderen niet opgevoed kunnen worden!

Een hechtingsstoornis en het gedrag wat daaruit voortvloeit is behandelbaar en kan, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan (bijv een vaste en veilige woonplek), voor een groot deel herstellen.

Het is voor deze kinderen van groot belang dat zij de mogelijkheid krijgen om een positieve interacties kunnen hebben met iemand die emotioneel beschikbaar is. Dit kan thuis bijvoorbeeld niet het geval zijn, des te belangrijker is de interactie tussen leerling en leerkracht op school.

Zie meer uitleg stelling 10.

***10." Een leerkracht kan een hechtingstoornis
doorbreken."***

10." Een leerkracht kan een hechtingstoornis doorbreken."

JA

Een hechtingsstoornis en het gedrag wat daaruit voortvloeit is behandelbaar en kan, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan (bijv. een vaste en veilige woonplek), voor een groot deel herstellen.

De leerkracht-leerling-relatie wordt door onderzoekers gezien als de belangrijkste invloed en de grootste voorspeller van het slagen op school. Onderzoek stelt drie criteria voorop voor het identificeren van hechtingsfiguren buiten de ouder-kindrelatie: het voorzien in fysieke of emotionele zorg, een consistente aanwezigheid in het leven en een emotionele investering in het kind. De relaties met leerkrachten kunnen op basis van deze criteria kwalitatief vergelijkbaar zijn met deze met primaire verzorgingsfiguren.

De leerkracht-leerling-relatie kan door de fysieke en emotionele nabijheid een bron zijn voor een veilige basis en haven voor het kind.

10." Een leerkracht kan een hechtingstoornis doorbreken."

JA

Een hechtingsstoornis en het gedrag wat daaruit voortvloeit is behandelbaar en kan, mits aan bepaalde voorwaarden wordt voldaan (bijv. een vaste en veilige woonplek), voor een groot deel herstellen.

De leerkracht-leerling-relatie wordt door onderzoekers gezien als de belangrijkste invloed en de grootste voorspeller van het slagen op school. Onderzoek stelt drie criteria voorop voor het identificeren van hechtingsfiguren buiten de ouder-kindrelatie: het voorzien in fysieke of emotionele zorg, een consistente aanwezigheid in het leven en een emotionele investering in het kind. De relaties met leerkrachten kunnen op basis van deze criteria kwalitatief vergelijkbaar zijn met deze met primaire verzorgingsfiguren.

De leerkracht-leerling-relatie kan door de fysieke en emotionele nabijheid een bron zijn voor een veilige basis en haven voor het kind.

11. "Hechtingsstoornis uit zich alleen kinderen onder de 12 jaar ."

11. "Hechtingsstoornis uit zich alleen bij kinderen onder de 12 jaar."

NEE

Een hechtingsstoornis ontstaat tijdens de zwangerschap en in de eerste vijf levensjaren. Het houdt in dat er voor het kind vanaf de geboorte niet een duidelijk aanwijsbaar hechtingsfiguur is op wie het zich richt. Er is dus geen gehechtheidsrelatie gevormd en vaak hebben deze kinderen ook geen kans gehad op het vormen van een relatie. Dit in tegenstelling tot kinderen met hechtingsproblematiek, waarbij zij vaak wel een periode hebben gehad waarin ze zich hebben kunnen hechten aan een volwassene.

Het uiten van hechting is wel leeftijdsafhankelijk.

Kinderleeftijd:

- geen genegenheid tonen voor verzorgers
- geen bereidheid tot samenwerking
- geremd exploratiegedrag

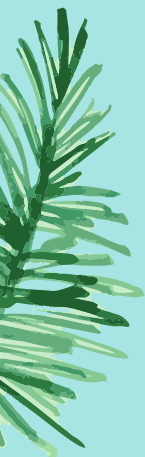
Puberleeftijd:

- impulsief, agressief
- sociaal destructief gedrag waarbij ze geen schuld, schaamte of spijt tonen maar juist de ander de schuld geven
- onbereikbaar, ongrijpbaar
- problemen in wederkerigheid, liefdevolle, bindende relaties

Ook op latere leeftijd zie je nog deze uitingen terug.

12. "Kinderen met een hechtingsstoornis hebben geen langdurige (vriendschaps)relaties "

12. "Kinderen met een hechtingsstoornis hebben geen langdurige (vriendschaps)relaties "

JA EN NEE

Hoe je je aan je ouders hecht, heeft invloed op je latere relaties. Hechtingsstijlen hebben vooral veel invloed op je liefdesrelaties, vanuit studies is gebleken dat ze ook veel invloed kunnen hebben op je vriendschappen.

Er worden twee soorten hechtingsstoornissen beschreven binnen vriendschap: de reactieve hechtingsstoornis en de ontremd sociaal contact stoornis.

Reactieve hechtingsstoornis: Bij een reactieve hechtingsstoornis is er een patroon van geremd emotioneel teruggetrokken gedrag tegenover leeftijdsgenoten en volwassenen. Het kind maakt geen emotioneel contact en trekt zich emotioneel terug. Het kind zoekt geen troost als het bang of overstuur is. Soms zoekt een kind wel contact, maar op een tegenstrijdige of angstige manier. Het kind zoekt iemand wel op, maar stoot hem tegelijkertijd ook af. Het kind zoekt dan bijvoorbeeld contact of het kind vraagt iets, en reageert vervolgens boos of afwijzend.

Ontremd sociaal contact stoornis: Bij de ontremd sociaal contact stoornis benadert het kind actief onbekenden en kan het kind zich alleen oppervlakkig hechten. Het kind gaat heel vrij om met vreemde mensen, het is een allemansvriend. Het kind gaat bijvoorbeeld van de ene vriendschap naar de andere. Dit wordt ook wel 'vlinderen' genoemd.

**13. "Leerlingen met een hechtingsstoornis
zitten beter in het buitengewoon onderwijs. "**

13. "Leerlingen met een hechtingsstoornis zitten beter in het buitengewoon onderwijs."

NEE:

Vaak zitten in het buitengewoon onderwijs kinderen met een hechtingsstoornis omdat dit vaker voorkomt bij kinderen met andere stoornissen zoals ASS. Dit wil uiteraard niet zeggen dat deze kinderen door die hechtingsstoornis naar het buitengewoon onderwijs zijn doorverwezen. Bij inclusie kunnen kinderen evengoed met een comorbide stoornissenbeeld de lessen in het reguliere onderwijs volgen. Er zitten dan ook veel kinderen met een hechtingsstoornis in alle onderwijsvormen, maar vaak is dit niet vastgesteld en zien we enkel het gedrag en niet de achterliggende oorzaken die ook een antwoord kunnen bieden om aangepaste reacties van de volwassenen in de klas- en schoolomgeving.

14. "Leerlingen met een hechtingsstoornis mag je niet laten dubbelen."

14. "Leerlingen met een hechtingsstoornis mag je niet laten dubbelen."

NEE:

Een leerling met een hechtingsstoornis is gebaat met een vaste, vertrouwde omgeving. Als een leerling deze vertrouwde omgeving vindt bij zijn/haar klas, dan kan het zeer onwenselijk zijn om een leerling uit deze omgeving te halen door het een leerjaar opnieuw te doen. In deze afweging kan ook nagedacht worden over de rol van de leerkracht. In welke mate heeft de leerling wel/niet een vertrouwensrelatie met de leerkracht opgebouwd? In sommige gevallen kan een goede relatie met de leerkracht een enorme boost geven aan de emotionele gezondheid van het kind, wat de werking in de klas ook bevordert.

In dit soort situaties kan men een overweging maken welk doel zwaarder weegt:

Welke rol speelt de beheersing van de lesstof voor de emotionele gezondheid en het gedrag van het kind?

Welke rol speelt de gezonde vertrouwensrelatie met de leerkracht voor de emotionele gezondheid en gedrag van het kind?

In overleg met een team van o.a. leerkracht, zorgcoördinator en ouder/verzorgers, dienen deze vragen in overweging genomen te worden.

Bronnen

Bretherton, I. (1992). The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Developmental Psychology*, 28(5), 759–775. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.28.5.759>

Floyd, K. K., Hester, P., Griffin, H. C., Lee, L., & Canter, S. (2008). Reactive Attachment Disorder: Challenges for Early Identification and Intervention within the Schools. *International Journal of Special Education*, 23(2), 47–55.

Gedragsproblemen in de klas. (z.d.). Hechtingsproblemen onbekend. Geraadpleegd van <https://gedragsproblemenindeklas.nl/gedrags-en-ontwikkelingsstoornissen/hechtingsproblemen/>

Herregods, E. (2015). Kinderen met een hechtingskwetsuur binnen onderwijs: een praktijkgericht onderzoek. Afstudeeropdracht masterproef, Universiteit Gent.

Horeweg, A. (2015). Gedragsproblemen in de klas in het basisonderwijs. Lannoo Campus, Leuven.

Kennedy, J. H., & Kennedy C.E. (2004). Attachment theory: implications for school psychology. *Psychology in the Schools*, 41(2), 247–259. doi:10.1002/pits.10153

Bronnen

Kerpel, A. (2021). Wij leren. Hechtingsstoornissen. Wij leren. Geraadpleegd van <https://wij-leren.nl/hechtingsstoornissen-hechting.php>

Lange, de, G. (2005). Relatiegestoorde kinderen. Uitgeverij Van Gorcum.

Lieshout, van, T. (2009). Hechtingsstoornissen. In: Pedagogische adviezen voor speciale kinderen, p155-168. Bohn Stafleu van Loghum, Houten.
https://doi.org/10.1007/978-90-313-6891-4_8

NJI. (z.d.). Hechting en hechtingsproblemen. Geraadpleegd van <https://www.nji.nl/hechting-en-hechtingsproblemen/wat-is-hechting>

Oceane. (2017). Van waar ontstaat de sterke hechting tussen mens en hond? Dier en natuur. Geraadpleegd van <https://dier-en-natuur.infonu.nl/huisdieren/140907-van-waar-ontstaat-de-sterke-hechting-tussen-mens-en-hond.html>

Verdult, R. (2005). Hechting: risico of bescherming? Huisartsnu, 2005;34 (2),70-78. Geraadpleegd van [https://www.huisartsnu.be/2005/nr2/vorming/hechting-
risico-bescherming-rol-van-de-huisarts-de-preventie-en-
begeleiding-van](https://www.huisartsnu.be/2005/nr2/vorming/hechting-risico-bescherming-rol-van-de-huisarts-de-preventie-en-begeleiding-van)
